

Sándor Géza

A ZENEI NEVELÉS HATÁSA A SZEMÉLYISÉG FEJLŐDÉSÉRE

A társadalom elvárásai az iskolával, neveléssel szemben csaknem áttekinthetetlenül nagyok. A marxista pedagógiai irodalom a nevelés általános céljának a sokoldalúan fejlett embert határozza meg. Ilyen igényű cél „sokoldalú” nevelőmunkával érhető el.

A zenei tevékenység nevelő hatásai sajátosak, de nemritkán kivételesen hatásosak is. Ezt az „általános fejlesztő hatást” kellene minél jobban kihasználni, törvényszerűségeit kimutatni, megismerni és lefordítani a mindennapi nevelőmunka nyelvére, vagyis a közvetlen megvalósítás szintjére. Ez a szakdolgozat nem vállalkozhat ekkora feladatra, de a problémakör néhány kérdését érinteni kívánja.

A zenei nevelés személyiségfejlesztő hatásának kifejtése e munkában a személyiség értelmi, érzelmi, jellembeli és erkölcsi, valamint célrendszerbeli szférái szerint történik.

A személyiség alakulásának, fejlődésének és egyben fejleszthetőségének anyagi-szervi alapja úgyszólván az egész emberi test. A tanulás és a gondolkodás a központi idegrendszeren belül, az agykéregben lejátszódó folyamatokra épül. A személyiség fejleszthetőségének, vagyis a nevelhetőség alapja az idegrendszer és a pszichikus élet nagyfokú képlékenysége, plaszticitása, alakíthatósága.

A nevelői ráhatásoknak számolniuk kell az öröklés és az érés nyújtotta feltételekkel, amelyek természeténél fogva érvényesül a környezeti, ez esetben a nevelői (a célszerű, tervezett és szervezett) hatás. Az öröklött ösztönök, adottságok, hajlamok, vérmérséklet és az érettség állapota csupán természetes előfeltételei, diszpozíciói a fejlődésnek, amelyek határt szabnak a nevelés lehetőségeinek, de e határon belül döntő szerep jut a természeti-társadalmi környezet, s ezen belül is a nevelési hatásrendszereknek.

A művészet az emberiség egyetemes műveltségének a része, a társadalmi tudatformák egyike, a valóság tükröződésének és megismerésének sajátos módja. A tükröződés és megismerés a szép élménye, az esztétikum síkján történik, ezáltal gazdagítva a személyiséget. A művészi alkotásban tárgyiasulnak a valóság megismerésének eredményei és a megismerés

útja. A marxisták valamennyien hangsúlyozzák a művészet nagy nevelő-erejét, hiszen a valóság tudatosításának eszköze, a társadalmi tudat formálásának aktív tényezője.

A művészi kép megalkotása és alkotó reprodukálása gazdag képzelő-erőt, ésszerű és logikus intuíciót igényel, de fejleszt is. A kreativitás, a ráció, az érzelemesztétikum, valamint ezek átszarmasztatásának képessége csak az emberi nem sajátja. Az adott művészet specifikumát a valóság visszatükröződésének módja határozza meg. A zeneművészet a hang segítségével közvetít a világról, jellemzője az időbelisége. A ritmus, dallam, összhang, forma és hangszín segítségével nyújt képet a valóságról, illetve nyújt zenei-esztétikai élményt. A zenei élmény részese lehet az ember mint a zenemű alkotója, előadója és hallgatója. Mindhárom aktivitás sokoldalúan foglalkoztatja a személyiséget. Ha a zene párosul a szóval, drámai játékkal, táncsal és mozgással, a zenei élmény kiapadhatatlan forrásával állunk szemben. A zenei élmény általi művelődés lehetőségei is bőségesek: a zene hallgatása, előadása, megalkotása vagy mozgás, tánc és játék útján töntető befogadása áll a rendelkezésünkre.

Ha figyelembe vesszük még a zene úgyszólván minden emberre, de a gyerekekre különösen vonatkozó bűvös hatóerejét, megállapíthatjuk, hogy valójában a zenei élmény önmagában hordozza az újabb zenei tevékenység motívumát.

A zenei tevékenység leggyakoribb megnyilvánulási formái: zenehallgatás (élő vagy technikai eszközök segítségével), a zene énekes—hangszeres előadása (hallás után, emlékezet alapján vagy kottaképről, esetleg más jelrendszerről), zenealkotás (az egyszerű rögtönzéstől az összetett komponálásig), zenéhez kapcsolt mozgás (játék, tánc, balett vagy más kifejező mozgás). Valamennyi a zenei élmény forrását képezi, amely Paul Michael szavaival élve „közvetlenül megragadja a zenét átélő ember saját lelki világát és annak objektív — reális determináltságát. Mélyen felkavaró érzelmek és új intellektuális felismerések kapcsolódnak szorosan a zenei élményhez, az élmény az egész embert magával ragadja, mondhatni, belülről formálja, gazdagítja egyéniségét, s ugyanakkor fokozza a későbbi zenei élmények iránti fogékonyságát. A kifejezetten érzelmi élmények nagyobb ereje, a tartalom személyi átélés útján való kiteljesedésének lehetősége, a személyes gazdagodásként átélt belső meghatottság, az egyéniség és tárgyi világ közötti kapcsolatok tisztulása — ezek... a zenei élmények legjelentősebb mozzanatai”.

A zenei élmény egyes személyiségfejlesztő hatását kívánjuk nyomon követni a személyiség négy szféráján keresztül.

A zenei nevelés hatása a személyiség intellektuális szférájára

A személyiség intellektuális szféráján belül kövessük végig a zenei nevelés fejlesztő lehetőségeit a megismerő pszichikus folyamatok: érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezés, képzelet, gondolkodás és beszéd kapcsán.

A zenei nevelés—zenei tevékenység által elsősorban a hallás, de a látás, a mozgás és a szervi érzékelés is fejlődik. Kiemelhető, hogy az érzékenyebb, fejlettebb hallás, látás stb. nemcsak a zenei tevékenységben van hasznára az embernek, hanem más aktivitásban is. Rubinstein (1974) a Hallási érzéketek c. fejezetben külön foglalkozik a beszéd és a zene észlelésével (zenei hallás), rámutatva, hogy mindkettő csak az emberre jellemző, és sokkal többet jelentenek, mint a hallási érzéketek magasrendű formái, ugyanis mindkettő az emberi társadalom fejlődésének történelmi folyamatában alakult ki.

Az észlelés az érzéketi adatok összegezése, amely a közvetlen megismerést teszi lehetővé. A szervezett, célszerű és hosszabb ideig tartó észlelést megfigyelésnek nevezzük. A zenei tevékenységet a megfigyelés alapozza meg, de a spontán vagy szándékos figyelem teszi lehetővé. Más szóval a zenei példákat tüzetes vizsgálat alá kell vennünk, hogy a figyelmünk szándékos irányításával a példa alapján mi magunk is hasonló tudjunk produkálni. A szándékos, tartós, osztott, akaratlagosan átvivő figyelmet fejleszteni a zenei tevékenységgel nemcsak hogy lehetséges, hanem nélkülözhetetlen a legkisebb előrehaladás is a zenei nevelésben. Gondoljunk csak arra, hogy mennyire szándékos, osztott és tartós az a figyelem, amely lehetővé teszi a kottából való éneklést, éneklés és mozgás összekapcsolását, vagy a hangszeres játékot, és ugyanakkor mennyire tud „látni” és „hallani” más feladatkörben is az a gyermek, aki ezt a tornát naponta huzamosabb ideig (élvezettel, motiváltan) többször is végzi.

Az emlékezés magasabb rendű pszichikus folyamat amely a valóság tárgyainak, jelenségeinek tudati képmását eredményezi a bevésés, megőrzés és felidézés által (a már tárgyalt érzékelés, észlelés és figyelem alapján). A céltudatos, munkajellegű bevésés a tanulás, amelynek óriási szerepe van az életünkben. Kovács Sándor (Veczkó, 1969) vizsgálatokat végzett a zenei emlékezettel kapcsolatosan és többek között megerősítette a már ismert és általános érvényű szabályt, miszerint a memorizálandó anyagot többféle képzet (látási, hallási, mozgási stb.) alapján kell bevéteni. A figyelem tartósságával kapcsolatban is tanácsokat ad a zenei tevékenységben, de példái és következtetései (hogy a figyelem pl. az akaratérő bekapcsolásával és az érdeklődés fokozásával fejleszthető) általános érvényűek. Az ilyen tapasztalatokat biztosító zenei tevékenység általános érvényű és hasznú figyelem- és emlékezetfejlesztéshez juttat, s ugyanakkor a fejlesztés más tevékenységben alkalmazható módjait, valamint törvényszerűségeit is prezentálja.

A képzelet az a pszichikai folyamat, amely során a meglévő tudati képmások alapján újabb képmásokat hozunk létre. Lehet önkéntelen és szándékos. Természetesen a szándékos fantázia az, ami érdekel bennünket, s amelynél erős akarat erőfeszítésre, céltudatosságra van szükség. Egyaránt vonatkozik ez a reprodukív és produktív képzeletre. A zenei tevékenységben a képzelet — a zenei elképzelés a belső hallásban valósul meg. Ilyen értelemben az esetleges fejlődés, a képzelet gazdagodása

csak zenei vonatkozású, de szem előtt kell tartanunk, hogy egy pszichikus folyamat sem izolált jelensége a lelki tevékenységnek. Az alkotó képzelet egyben alkotó gondolkodás és erős érzelmek meglétét is jelzi, így már a személyiség általánosabb jellegű pszichikus aktivitásával és fejlesztettségével állunk szemben. A reprodukáló képzeletnek pedig a tanulásban van nagy szerepe.

A gondolkodás az objektív valóság visszatükröződése, a jelenségek és tárgyak lényegének és összefüggéseinek legmagasabb szintű elvont tudati képmása. A gondolkodás, a legmagasabb szintű megismerés a második jelzőrendszer (fogalom, beszéd) segítségével valósul meg. Rubinstein szerint a gondolkodási folyamat mindenekelőtt analízis, majd az elemzés által kiemelték szintetizálása, végül az előbbieik alapján az elvonatkoztatás és az általánosítás. A zenei nevelésnek számos lehetősége van a gondolkodás fejlesztésére. Mivel a zenei tevékenységben megkerülhetetlen a tanulók aktivizálása, még a legpasszívabbnak tűnő zenehallgatásban is az észlelés mellett beindul a gondolkodás. Könnyű viszont belátni, hogy egy zenemű betanulása során mennyi elemzésre (ritmus, dallam, összhang, forma, hangerő, hangszín, stílus, levegővétel, ujjrend, vonókezelés stb.), szintetizálásra van szükség, mennyire jelen van a probléma-megoldó gondolkodás, a gondolkodás kritikus, hajlékony, átfogó jellege és gyorsasága. Mindez csak fokozódik, ha kitérünk a zenei élmény társadalmi háttérre és a vokális zene esetében a szövegmagyarázatra is.

K. M. Radoš (1983) főlmérésekkel igazolta, hogy a zenei (specifikus) tapasztalatok alapján létrejön egy integrált (általános) intellektuális tevékenység, amely lehetővé teszi az esztétikai értékelést.

A beszéd a gondolkodás eszköze, a szavak — fogalmak szóbeli vagy írásbeli közlésével pedig az emberek közötti érintkezés eszköze. A beszéd lehet önmagunkban lezajló is. A szókinccs, a beszéd kifinomultságának gyarapodását segítheti elő az énekelve tanult szöveg, hiszen ismeretes, hogy a dal szövege könnyebben és tartósabban megjegyezhető más szövegekkel szemben, azonkívül a zene hatásával párosulva a szavak értelme és hangulata árnyaltabban épül be tudatunkba és élményvilágunkba.

A gondolkodtatás, a problémafelvetés egyik fő feladatunk, s mint láttuk, ehhez is sikerrel hozzájárulhat a zenei nevelés.

A megismerő tevékenységgel, a személyiség értelmi szférájával kapcsolatosan végigkísértük a zenei tevékenység fejlesztő hatásait és egyben utaltunk a transzferhatásra is, vagyis a zenei nevelés hatásának „általános” jellegére, amikor is e hatás eredményei már nemcsak zenei, hanem más területek, tárgyak, jelenségek sokaságára is szétszűrődnek.

A pszichikus jelenségek szinkretizmusát igazolja pl. az érzelmek jelenléte a megismerő tevékenységben. Az érzelmek sokfélesége és nagyfokú jellemzősége az emberre nézve indokolja a tárgyalását a személyiség második szférájaként.

A zenei nevelés hatása a személyiség érzelmi szférájára

Az érzelem olyan pszichikus folyamat, amelyben az embernek a környező világhoz és önmagához való viszonya tükröződik. Az érzelmeink tehát jelzik, minek milyen jelentősége van számunkra, mi az, amit szeretünk, gyűlölünk, mi az, ami örömet, elégedettséget szerez, vagy bánatot, elégedetlenséget okoz.

Ha pl. a zenét fogadjuk be érzelmeink síkján, hangulatunk, viszonyulásunk (érzelmeink) a zene hatására alakulnak, zenei élményről beszélünk.

Visszatér a kérdés, vajon a zenei tevékenység, a zenei élmények sorakozása csak a zenével kapcsolatosan gazdagítja a személyiség érzelmi világát? Természetesen nem, hiszen a zene is a valóságról, annak legkülönbözőbb részeiről ad sajátos képet, tehát áttételesen érzelmeink úgyszólván bármihez kapcsolódhatnak.

Célunk, hogy növendékeink élvezzék a zenei tevékenységet, hogy lelki szükségletükké váljon a zene, miközben személyiségük nemesedik. A gyakorlás ismétlődő jellegét ellensúlyozni kell, a művek szépségeinek feltárásával. Így az újbóli átélést is meg lehet tanítani, de itt már kapcsolódunk az érzelmi nevelésben túl az értelmi, akarati és egyáltalán a teljes személyiség neveléséhez. Ezáltal a zenei nevelésen keresztül ismét az egész személyiségre vonatkozó hatással állunk szemben, hiszen az ember bármely tevékenysége pillanatában úgyszólván valamennyi megkülönböztethető pszichikai folyamat és tulajdonság megbonthatatlan egységben van jelen. Paul Michael ezt egy példán igazolja: „tegyük fel, hogy az oktatás során valamely jelentős zenemű eljátszásával zenehallgatási élményben részesítjük a növendékeket. Ezzel nemcsak zeneileg fejlesztjük, hanem ugyanakkor gazdagítjuk a gyermek érzelmi tapasztalatait is. De még ennél többet is tehetünk: a zeneszerző által a szóban forgó zeneműben ábrázolt életnek és érzelmeknek megvilágításával nyilvánvalóvá lesz számára az alkotó művész magatartása, véleménye, illetve világnézete. A zenehallgatás élménye tehát nem csupán új érzelmeket tud közvetíteni, hanem a hallgatásnak a különféle életjelenségekhez való hozzáállását és erkölcsi ítéletét is segít kialakítani. Ebben rejlik a zene nagy nevelő hatása”.

Lássuk tehát közelebről, hogy milyen hatást tud gyakorolni a zenei nevelés a személyiség jellembeli és erkölcsi-akarati szférájára.

A zenei nevelés hatása a jellem és erkölcs szférájára

A jellem az ember viszonyulásainak és egész magatartásának meghatározott módja (stílusa), amely az élet és nevelés hatására alakult ki és szilárdult meg. Az ember viszonyulásai a társadalmi kötelezettséghez, tanuláshoz, munkához, emberekhez és önmagához, valamint általános jellemtulajdonságok szerint csoportosíthatók.

A jellem gerincét a személyiség erkölcsi-akarati tulajdonságai képezik,

Így az erkölcsi és akarat nevelés áttekintése mutatkozik különösen indokoltnak.

A jellem nevelése tehát nagyrészt az akarat és erkölcsi nevelésből áll.

Mit tehet itt a zene? Szende és Nemessuri erre így adnak választ: „A zenei alkotás, annak fogalmai, kategóriái, logikája is mind a gondolkodás produktumai. A »zenei gondolkodás« logikája természetesen más, mint például a matematikáé, de ez mit sem változtat azon a tényen, hogy szerves része az emberi gondolkodás mechanizmusának. Zenénél a gondolkodási — és ezen túlmenően a teljes pszichés (érzelmi, akarat stb.) — folyamatot a fül által hallott hangok indítják meg, és ez a tény minden zenei cselekvésünkben döntő szerepet játszik (Veczkó, 1969. 138. lap).” Tehát maga a zenemű befogadása már a tudatunkon keresztül többek között akarat cselekvést is beindít. Viszont gondoljuk el, hogy a rendszeres zenével való foglalkozás, pl. egy hangszer több éven át tartó gyakorlása mennyi akarat tényezőt igényel? Amit fejleszt, azt a legjobb jelzőkkel illelhetjük: kitartás, rendszeresség, pontosság, önfegyelem, határozottság stb. A felsoroltak egyben jellemtulajdonságok is. Az akarat edzésének lehetőségeit fokozza az érzelmek jelenléte (a tevékenység jellegétől függően) és az erőteljes sikerélmények lehetősége a nyilvánosság előtt.

Vannak-e hasonló lehetőségei a zenei tevékenységnek az erkölcsi nevelés terén? Közvetít-e a zene erkölcsi eszményeket, elveket, normákat, formálhatja-e az erkölcsi meggyőződést, alakíthat-e ki erkölcsi szokásokat? Igen, a jó zene és az igényes zenei tevékenység, a színvonalas zenei nevelés mindenképpen. Ha az alkotó kiáll műveiben a szabadság, igazság, emberség, természetszeretet, béke stb. mellett, máris a legjobb erkölcsi példákat nyújtotta. A zeneszerzők viszonya a tanuláshoz, munkához, alkotáshoz, pályatársaikhoz, önmagukhoz, koruk társadalmi történéseihez, mind példaként állítható. De vegyük figyelmbe a népdalok nevelőerjét is, hisz milliók alkották és szűrték meg többek között erkölcsi erejét. Ha a zenei nevelés különféle munkaformáit az erkölcsi magatartás gyakorlótereként fogjuk föl, újabb ráhatási lehetőségek adódnak. A kórus közösségi nevelőereje, az együttes zenélés, a közös felkészülés, majd fellépések csak a legnemesebb emberek közötti viszony kialakítása mellett képzelhetők el. Ha a jó zene gyönyört, felemelő érzést, meghatódottságot, alkotás- és cselekvésvágyat ébreszt, leképzeltetetlen ilyen élmények birtokában a romlott, cinikus, bomlasztó viselkedés.

Az akarat és erkölcs nevelése kapcsán valójában érintettük az egész jellem fejlesztési lehetőségeit, vagyis az általános tulajdonságok, (a más emberekhez, az önmagához, valamint a munkához, tanuláshoz, társadalomhoz való viszonyulás) nevelhetőségét.

Megválaszolatlan még egy kérdés: Milyen célok vezérlik a személyiséget tevékenységében és magatartásában?

A zenei nevelés hatása a személyiség célrendszerbeli szférájára

Az ember történelmi fejlődése során, a mind „emberibb” életének kialakítása közben, mind jobban bővítette szükségleteinek körét. Vала-mely tárgy, személy, vagy jelenség iránti szükségélményének a megnyilvánulása a szükséglet. Amennyiben tudatosul — megfogalmazást nyer, azaz tárgyiasul a szükséglet, létrejön a beállítódás, amely meghatározza a személyiség állapotát. Amire a személyiség beállítódik, az jelentőséggel bír a részére. A beállítódások rendszere képezi a személyiség irányultságát. A személyiség irányulásában, érdeklődésében meghatározó szerepe van az egyén eszményeinek. Magatartásunk és tevékenységünk mégis nagy meghatározója viszont a világnézet.

Vizsgáljuk meg, milyen eredményességgel járulhat hozzá a zenei nevelés az érdeklődés, az eszmény, a világnézet s egyben a céltudatos tevékenység fejlesztéséhez.

Kokas Klára (Veczko, 1969) emlékeztet arra, hogy az énektanítás érzelmekre épít, hisz az érzelmek felkeltése az elsődleges célja. Az emocionális élményekhez megismerési folyamatok is kapcsolódnak, fejlődik a figyelem és lehetővé teszi az érdeklődés mind gazdagabb kibontakozását. Más szóval, ha pl. a figyelmet fejlesztjük, vagyis képessé tesszük a gyermeket, hogy változásokat, összefüggéseket követni tudjon, akkor képessé tettük újabb és más tárgykörű tevékenységben is egy bizonyos szintű figyelésre, erre pedig már alapozható az érdeklődés felkeltése. Ez a példa is igazolja a személyiség oszthatatlanságát és a transzferhatást.

Általánosabban beszélve a zenei élmény nyújtotta, elsősorban érzelmi hatásokról, biztosra vehetjük, hogy akit az bármilyen pszichikus tevékenységre készítenek, az a működés által a személyiségstruktúrákat, majd annak köszönhetően a magasabb szintű működést fejleszti, segíti elő.

Az eszményivel kapcsolatosan teszögezhetjük, hogy az alkotó műveiben közli állásfoglalását, az esztétikum mércéivel kiáll a jobb, a szebb, az igazságosabb, a haladóbb mellett, továbbá életútját, tetteit ismertetve újabb példákat állíthatunk a gyerekek elé. A zenei tevékenységet kifejtő osztálytársak példáinak kiemelése, a nevelő értékelő hozzáállása ugyan-csak módot ad a követendő példák tudatosítására.

Hasonlóan az eszményhez, a világnézet is a leírt módon alapozható. A tudatosításnak, a természeti és társadalmi törvényszerűségek szemléletes ismertetésének itt még nagyobb szerepe van. A zene ereje, a zeneművészek példája természetesen ismét érzelmi úton jut majd kifejezésre. Ebben rejlik a zenei nevelés nagy nevelői lehetősége, hogy az ismeret mellé közvetíti az érzelmet, ami a meggyőződést eredményezi, márpedig az a cél, hogy a felnövekvő nemzedék világnézetében benne legyen a törvényszerűségek ismerete, elfogadása és az azokhoz való mély érzelmi kötődés.

A dolgozat terjedelme nem teszi lehetővé a szférákon belüli részletesebb kidolgozást, például a képességszintek taglalását. Tovább bővülne a vállalt feladat, ha kitérne a gyermeki személyiség fejlődéslélektani jellegzetességeire. Általában csak egy-két példával, illetve utalással került

sor az adott személyiségstruktúrájánál a zenei nevelés személyiségfejlesztő hatásának igazolására. Leszögezhetjük újra, ha ez a nevelési terület értékes művelődési javakat tud közvetíteni, s ugyanakkor pszichikai értelemben sokoldalú tevékenységet biztosíthat, nevelő hatása nem lehet kicsiny, transzferhatása nem kevésbé, nemcsak a személyiség integrált volta miatt, hanem a nevelési ág erős élményszerű — érzelmeket keltő jellege miatt sem, ami annyit jelent, hogy önmagában hordozza motivációs bázisát.

A dolgozat folyamán végigkísértük a zenei nevelés egyes személyiségfejlesztő lehetőségeit. A közölt példák úgyszólván a személyiség valamennyi strukturális eleménél igazolták a zenei tevékenység nevelési lehetőségeit, nevelőerejét. Meggyőződhetünk arról, hogy a zenével történt aktív kapcsolat nemcsak zenei műveltséget ad, hanem általánosat is, vagyis fejleszti a teljes személyiséget. Ez a lehetőség azon a törvényszerűségeen alapszik, miszerint minden tevékenységben bizonyos mértékben részt vesz a teljes személyiség, egyben biztosítva a transzferhatást. Természetesen ennyivel nem érhetjük be, hiszen döntő fontosságú a fejleszthetőség lehetőségeinek, összefüggéseinek, egyes törvényszerűségeinek ismerete. E szakdolgozat ezekre a kérdésekre igyekezett némileg rendszerezett választ adni, a teljesség és részletesség igénye nélkül, hiszen elegendő volna a személyiség szerkezetének egy-két elemével is akár több száz oldalon foglalkozni.

Példák vannak rá, hogy a zenével foglalkozó gyermekek a látszólagos nagyobb megterhelés ellenére is a közismereti tárgyakban, illetve az egész általános képzésükben csaknem mindenben az átlagtól jobb eredményt érnek el, minden testi és lelki károsodás nélkül. Egyszerű a magyarázat, a személyiség tevékenység közben fejlődik, ebben az esetben több és színesebb tevékenység által fejlettebb és gazdagabb személyiséggé. A zenei nevelés érdeme, hogy ezt sikeresebben lehetővé teszi és megvalósítja mint sok más tevékenység.

Azáltal, hogy a zenei tevékenység „általánosán” fejlesztő hatását fejtgettük csupán, maga a zeneművészet megszerettetésének, mindennapos igénylésének jelentősége sincs lebecsülve, hiszen az vitán felül áll.

„Utóvégre lehet élni zene nélkül is. A sívatagon át is vezet út. De mi, akik azon fáradozunk, hogy minden gyermek kezébe kapja a jó zene kulcsát, s vele a rossz zene elleni talizmánt, azt akarjuk, ne úgy járja végig élete útját, mintha sívatagon menne át, hanem virágos kerteken.”

(Kodály)

Forrásmunkák

- KODÁLY ZOLTÁN: Visszatekintés. Zeneműkiadó, Budapest, 1974.
- A. G. KOVALJOV: Személyiséglélektan. Tankönyvkiadó, Budapest, 1969.
- PAUL MICHAEL: Zenei képesség, zenei készség. Zeneműkiadó, Budapest, 1964.
- PAUL MICHAEL: A zenei nevelés lélektani alapjai. Zeneműkiadó, Budapest, 1974.
- Dr. NIKOLA ROT: Általános pszichológia. Tartományi Tankönyvkiadó Intézet, Újvidék, 1972.
- KSENIJA MIRKOVIĆ RADOŠ: Psihologija muzičkih sposobnosti. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1983.
- SZ. J. RUBINSTEIN: Az általános pszichológia alapjai. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1974.
- FRIDRICH TROJ: Gyermeklélektan. Tartományi Tankönyvkiadó Intézet, Újvidék, 1966.
- B. M. TYEPOV: A zenei képességek pszichológiája. Tankönyvkiadó, Budapest, 1963.
- Dr. VECZKÓ JÓZSEF: A személyiség korszerű értelmezésének alapkérdései és a zeneoktatás néhány összefüggése. Parlando, Budapest, XI/3.
- Dr. VECZKÓ JÓZSEF: Általános és zenepszichológiai szöveggyűjtemény. Tankönyvkiadó, Budapest, 1969.

Rezime

Uticaј muzičkog vaspitanja na razvoj ličnosti

Marksistička pedagoška literatura opštem cilju vaspitanja određuje svestrano razvijenu ličnost. Vaspitni uticaј muzičke aktivnosti je specifičan, ne retko i veoma efikasno. Opšti uticaј muzičkog vaspitanja na razvoj celokupne ličnosti poželjno je razmotriti i prevesti na jezik svakodnevnog vaspitnog rada. Ovaj studij želi dotaći neka pitanja iz ove problematike, bez pretenzije na sveobuhvatnost.

Muzika snažno utiče takoreći na sve ljude, a na decu osobito, formirajući pri tom njihov u celokupnu ličnost.

Izvore muzičkog doživljaja predstavljaju osnovni oblici muzičke aktivnosti: slušanje, izvođenje, stvaranje muzike. Ako imamo u vidu i spajanje muzike sa pokretom, poetskim tekstom i dramskom igrom možemo zaključiti da su izvori muzičkog doživljaja nepresušni.

Uticaј muzičkog vaspitanja — muzičkog doživljaja izloženo je po intelektualnoj, emocionalnoj, moralnoj sferi ličnosti i sferi stavova.

Razlaganje doprinosa muzičkog vaspitanja opštem razvoju ličnosti ne umanjuje značaj razvijanja ljubavi prema muzičkoj aktivnosti.

Summary

How does Musical Education Influence the Development of Personality

According to the Marxistic pedagogy literature, versatile personality is the general aim of education. The influence of music activities is very special, and often very effective. This influence has to be discussed and translated into the language of everyday educational work.

The study deals with some problems not pretending to achieve all-inclusiveness.

Music has a great influence on all people, especially children, forming their total personality. The sources of musical experiences are: listening and performing. Having in mind the possibilities of connecting music to motion, lyrics and drama we come to the conclusion that sources of musical experience are numerous.

The influence of musical education — is discussed through the intellectual, emotional and moral spheres of personality and through the spheres of viewpoint.

The contribution of musical education to the development of personality shows the importance of loving musical activities.